

Kontaktinformasjon til forlag og forfattere står i pressemappe 2022 på www.brageprisen.no

Ytterligere opplysninger fås ved henvendelse til:

- Siri Ekestad Bauge, daglig leder, 40 89 03 15
- Kari Marstein, Bragerådets leder, 415 29 707

Vinnerne av Brageprisen 2022

Årets Bragepriser ble delt ut torsdag 24. november under en festforestilling i Dansens hus.

Skjønnlitteratur

Tittel: Kniven i ilden

Forfatter: Ingeborg Arvola

Forlag: Cappelen Damm

Ingeborg Arvola tar oss med inn i et landskap langt nord, inne på vidda. Året er 1859. Brita Caisa ønsker å få en ny start i livet og drar ut for å finne lykken. Med seg har hun sine to sønner, født utenfor ekteskap og med forskjellige fedre. Målet for reisen er Bugøynes, der det skal koke av fisk. Slik starter den historiske trilogien om Brita Caisa Seipajærvi i verket som har fått tittelen *Ruijan rannalla – Sanger fra Ishavet*.

Omdreiningspunktet i romanen er det ulovlige og lidenskapelige kjærlighetsforholdet mellom Brita Caisa og Mikkel Aska, en gift mann. I noen kapitler sakker forfatteren ned tempoet i fortellingen. Her kjenner leseren på naturkreftene, og boken viser på mesterlig vis hvordan menneskene tilpasser seg årstidene og naturen. Romanen balanserer det barske og harde i naturen og livet og det ømme og fine i kjærligheten mellom Brita og Mikkel. Både naturen og kjærlighetsforholdet er beskrevet med en intensitet som gjør at leseren blir dratt inn i historien, menneskene og landskapet.

Leseren blir raskt fascinert av Brita Caisa og hennes mangefasetterte personlighet. Hun bryter med samfunnets normer og er ikke redd for å ta plass. Hovedpersonen er basert på forfatterens tipp-tipp-tipp-oldemor. Arvola løfter også frem den kvenske og samiske kulturen og gir oss et unikt bilde av en historie som bør få større plass i vår kollektive hukommelse.

Sakprosa

Tittel: Haugianerne

Forfatter: Trygve Riiser Gundersen

Forlag: Cappelen Damm

Riiser Gundersens fortelling om haugianerne imponerer som detaljrik idé- og kulturhistorisk framstilling av forholdet mellom det politiske systemet og opposisjonelle røster i Danmark-Norge rundt 1800. Mer enn en biografi om indremisjonens prydfigur, er boka en innovativ norgeshistorie som gir en grundig analyse av hvordan og hvorfor den lekmannskristne opprørsbevegelsen vokste frem.

Forfatteren åpner med å reflektere over Hans Nielsen Hauges forvandlinger fra omvandrende predikant til statsfiende nummer én og til nasjonsbygger med tilnærmet helgenstatus. Riiser Gundersen plasserer Hauge i sin samtid og skriver frem det dansk-norske samfunnets politiske og religiøse konfliktlinjer i brytningstiden mellom enevelde og folkeliggjøring. Riiser Gundersen kombinerer nærlesning av et omfattende kildemateriale med en medrivende fortellerstil.

Samtidig som mursteinformatet, noteapparatet, litteraturlisten, tidslinjen og personregisteret med rette signaliserer en solid fagbok, gjør forfatterens språklige formidlingsevne at historien om haugianerne leses som en politisk spenningsroman. Brytningstiden, de opprørske kreftene og folkeliggjøringen av samfunnet levendegjøres som et storslått epos på et filmlerret. Slik evner han å tilgjengeliggjøre og aktualisere denne viktige perioden i norsk historie for et bredt publikum.

Åpen klasse: Sakprosa for barn og unge

Tittel: Rigel. Urettens ekko,

Forfatter: Ida Larmo

Forlag: Strand forlag

Med utgangspunkt i to som overlevde den britiske bombingene av det tyske fangeskipet Rigel, russiske Julian Oresjkin og norske Asbjørn Shultz, formidler Ida Larmo innsikt både i livet som fange i tysk tjeneste i Norge under andre verdenskrig og innsikt i en av de største katastrofene i norsk historie.

Rigel. Urettens ekko er en kraftfull bok som formidler krigens mange lidelser; maktovergrep, sult, utmattelse og død, men den fremmer også vennskap, varme og medmenneskelighet. Komposisjonen er stram og effektiv. Vekslingen mellom Julian og Asbjørn, som til tross for at de var om bord på samme skip ikke traff hverandre før i 1989, skaper variasjon og driv i framdriften. I tillegg har Larmo tegnet og skrevet seg selv inn som forteller, et grep som bidrar til å diskutere hvorfor denne hendelsen er så lite kjent.

Den sterke fortellingen er formidlet som tegneserie. Ord brukes til å forklare, støtte og til å utvide det vi ser og ikke minst opplever gjennom bildene. Larmos strek og visuelle presisjon, variasjoner i fargepaletten og gjengivelser av historiske dokument styrker autentisiteten og gir fagformidlingen både nerve og nærhet.

Barne- og ungdomsbøker

Tittel: Familien Brattbakk

Forfatter: Julia Kahrs

Forlag: Gyldendal

Julia Kahrs sin forfatterskap skriv seg inn i glipene i røynda, inn i dei små romma mellom det kjende og det ville, det sjølvsagte og det vanvitige. I denne vesle, men ikkje uviktige forskyvinga, finn ein dei mest utrulege historier, og magien i det er at ein ser si eiga verd og sitt eige tilvære med eit friskare, meir nyfiskt blikk.

Slik er historia om familien Brattbakk: Uføreseieleg, ja – men mest herleg ekkel. Underleg. Grøssande guseleg. Og full av dei snålaste vendingar. Når Sam Brattbakk vert kasta i elva av klassekameratane, får mor nok, og dei flyttar. Men det er noko med denne flyttinga. Noko rart, som om det finst ein plan ein stad som ikkje verkar vera heilt god.

Romanen er godt komponert, susande i språket og driven fram av eventyr og overraskingar. Men kanskje viktigast likevel er Kahrs si evne til å skriva fram store rom for barnelesaren. Slik vert lesaren ein slags detektiv midt i alt det snurrige som hender, barnet ser samanhengar før hovudpersonen Sam gjer det sjølv. Her er barn som forsvinn, skuggar mellom trea og ein stor storm i emning. Mykje står på spel, og løysinga ligg i barnet som ikkje gjev opp.

Kva romanen handlar om? Å høyra til. Gøynde sanningar. Finna ut kven ein er. Kjærleik. Alt det viktige i ei vill og sanseleg innpakning.

Hedersprisen 2022

Gro Dahle

Brages hederspris tildeles en person eller institusjon som i kraft av sin gjerning som forfatter, oversetter eller i en annen rolle har bidratt til å øke utbredelsen av eller forståelsen for litteratur, eller til å høyne kvaliteten på norsk skriftkultur.

Årets hedersprisvinner har gjort seg bemerket i mange sjangere, fra lyrikk til dramatikk, fra realisme til science fiction, og fra skjønnlitteratur for voksne til billedbøker for barn.

Årets prisvinner er en forfatter som gjerne deler av kunnskapen sin, og har i en årrekke vært en kyndig læremester i skrivekunstfaget, til inspirasjon for nye generasjoner av forfattere. De av oss som har sett prisvinneren på scenen vet at hun er en dyktig formidler, med en begeistring som det er vanskelig å ikke la seg smitte av.

På barnebokfeltet, der forfatteren debuterte for ganske nøyaktig tretti år siden, har hun vært, og er, en modig og banebrytende stemme, ikke redd for tabuer og det unevnelige, en kilde til debatt og kontrovers, men også universelt hyllet for å tørre der andre tier.

For årets hedersprisvinner evner å ta tak i ømtålige temaer med varme og varsomhet, gjennom et barns undrende blikk, og på barnets egne premisser. Som forfatteren selv har uttalt det: «Jeg innså at bildebøker ikke trenger å være en innsovningsbok på senga, men at det kan være en oppvåkningsbok som gjør at du får lyst til å snakke om temaene».

Poesien har også alltid vært sentral i prisvinnerens forfatterskap. Gjerne omtalt som naivistisk i form, og alltid med en dypere klangbunn og en eksistensiell klo. Diktene hennes blir lest, delt, brukt.

Prisvinneren har også samlet sine nærmeste i det som kanskje kan beskrives som en familiebedrift, et nært samarbeid med både ektefelle og datter, som begge fortjener ære for å ha levendegjort forfatterens bøker med deres særegne og uttrykksfulle illustrasjoner.

Det er en stor glede å tildele årets hederspris til en unik forfatter: Gro Dahle!